

Взаємодія духовного і фізичного виховання у формуванні гармонійно розвиненої особистості

Матеріали
II науково-практичної online-конференції
з міжнародною участю

Слов'янськ 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Слов'янськ)

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ (Київ)

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (Мінськ)

**ІНСТИТУТ СПОРТУ, ТУРИЗМУ І СЕРВІСУ
ПІВДЕННО-УРАЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСЛІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ) (Челябінськ)**

ЧЕРЕПОВЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЧУВАШСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. І.Я. ЯКОВЛЕВА (Чебоксари)

ВЗАЄМОДІЯ ДУХОВНОГО І ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник статей
за матеріалами II науково-практичної online-конференції
з міжнародною участю**

Слов'янськ 2015

УДК 37.015.3 : 796
ББК 75 я 43 + 74.200.55 я 43
В-406

В-406 Взаємодія духовного і фізичного виховання у формуванні гармонійно розвиненої особистості : збірник статей за матеріалами II науково-практичної online-конференції з міжнародною участю (Слов'янськ, Україна, 25 березня 2015 р.) / за ред. В.М. Пристинського, О.І. Федорова. – Слов'янськ : ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”, 2015. – 701 с.

У збірнику представлені матеріали науково-практичної online-конференції «Взаємодія духовного і фізичного виховання у формуванні гармонійно розвиненої особистості». У статтях обговорюються актуальні проблеми духовних цінностей фізичної культури і спорту в житті сучасної людини; соціальні функції фізичної культури і спорту у формуванні гармонійно розвиненої особистості, цінностей здоров'я і здорового способу життя; взаємозв'язку фізичного виховання, фізичної реабілітації і рекреації у збереженні та укріпленні здоров'я людини; формування здоров'язбережувального освітнього простору сучасного навчального закладу; інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні фізичного виховання і спорту, здоров'я і здорового способу життя; психолого-педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту, спортивного тренування, адаптивного фізичного виховання; формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту в контексті становлення у дітей та молоді гуманістичного світогляду.

Збірник статей адресовано фахівцям в галузі фізичної культури і спорту, спортивної і соціальної педагогіки, викладачам вищих навчальних закладів, студентам і магістрантам, учителям загальноосвітніх шкіл, усім зацікавленим особам.

В сборнике представлены материалы научно-практической online-конференции «Взаимодействие духовного и физического воспитания в формировании гармонично развитой личности». В статьях обсуждаются актуальные проблемы духовных ценностей физической культуры и спорта в жизни современного человека; социальные функции физической культуры и спорта в формировании гармонично развитой личности, ценностей здоровья и здорового образа жизни; взаимосвязи физического воспитания, физической реабилитации и рекреации в сохранении и укреплении здоровья человека; формирования здоровьесберегающего образовательного пространства современного учебного заведения; информационно-коммуникационных технологий в обеспечении физического воспитания и спорта, здоровья и здорового стиля жизни; психолого-педагогические и медико-биологические аспекты физической культуры и спорта, спортивной тренировки, адаптивного физического воспитания; формирования дискурсивно-проективной компетентности специалиста в области физической культуры и спорта в контексте становления у детей и молодежи гуманистического мировоззрения.

Сборник статей адресован специалистам в области физической культуры и спорта, спортивной и социальной педагогики, преподавателям высших учебных заведений, студентам и магистрантам, учителям общеобразовательных школ, всем заинтересованным лицам.

Тексти статей представлені в авторській редакції. За якість та достовірність наданих матеріалів відповідальні автори.

Редакційна колегія:

Пристинський Володимир Миколайович – головний редактор, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичних та методичних основ фізичного виховання і реабілітації, завідувач Науково-дослідної лабораторії взаємодії духовного і фізичного розвитку дітей та учнівської молоді Донбаського державного педагогічного університету (Слов'янськ, Україна), e-mail: vladimir-pristinskii@yandex.ru

Гамалій Володимир Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ), почесний працівник фізичної культури і спорту України; e-mail: kinesiology@rambler.ru

Драндров Герольд Леонідович – доктор педагогічних наук, професор Чувашського державного педагогічного університету ім. І.Я. Яковлева (Чебоксари, Російська Федерація); e-mail: gerold49@mail.ru

Федоров Олександр Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент Інституту спорту, туризму і сервісу Південно-Уральського державного університету (науково-дослідний університет) (Челябінськ, Російська Федерація); e-mail: sportscience@mail.ru

Кряж Володимир Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор Білоруського державного університету фізичної культури (Мінськ, Республіка Білорусь); e-mail: vladimir_kryazh1@rambler.ru

Сергієнко Костянтин Миколайович – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Національного університету фізичного виховання і спорту України, (Київ); e-mail: kinesiology@rambler.ru

Воробйов Владислав Федорович – кандидат біологічних наук, доцент Череповецького державного університету (Череповець, Російська Федерація); e-mail: vovofo@mail.ru

Осіпцов Андрій Валерійович – кандидат педагогічних наук, доцент Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна); e-mail: osipcov_andrey@mail.ru

Краснолуцький Костянтин Костянтинович – доцент, директор Українського тестово-тренінгового освітнього центру (Київ); e-mail: kkrasnolutsky@gmail.com

Пристинська Тетяна Миколаївна – магістр фізичного виховання, старший викладач кафедри фізичного виховання і здоров'я людини, співробітник Науково-дослідної лабораторії взаємодії духовного і фізичного розвитку дітей та учнівської молоді Донбаського державного педагогічного університету (Слов'янськ, Україна); e-mail: vladimir-pristinskii@yandex.ru

Наукові консультанти:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичних та методичних основ фізичного виховання і реабілітації, ректор Донбаського державного педагогічного університету, Заслужений працівник освіти України

Омельченко Світлана Олександрівна;

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Науково-дослідного інституту духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля

Шевченко Галина Павлівна;

доктор педагогічних наук, професор Донбаського державного педагогічного університету, майстер спорту СРСР

Григоренко Валерій Григорович

Рецензенти:

Роганова М.В.

доктор педагогічних наук, професор

Стешенко В.В.

доктор педагогічних наук, професор

Видається за рішенням вченої ради ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет” (протокол № 8 від 06.04.2015 р.).

© Колектив авторів, 2015

© ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”, 2015

Розділ 4. Формування здоров'язберезувального освітнього простору сучасного навчального закладу.

<i>Агеева Г.Ф.</i>	Обоснование влияния педагогической технологии на параметры двигательной активности детей среднего дошкольного возраста	226
<i>Баклунина А.М. Мещерякова И.Б.</i>	Здоровьесберегающая составляющая занятий физической культурой в вузе	229
<i>Викторов Д.В.</i>	Физкультурное образование как фактор здоровьесберегающей компетентности студентов ЮУрГУ	233
<i>Викторов Д.В. Лешуков В.С. Ярушев Ю.А.</i>	Здоровье и занятия физической культурой в вузе	237
<i>Власенко Н.Э.</i>	Современные здоровьесберегающие технологии в образовательном пространстве дошкольного учреждения	241
<i>Гончарова Н.М. Прокопенко А.О. Марховський Д.О.</i>	Педагог, як основа управління процесом фізичного виховання школярів	247
<i>Егуртова А.</i>	Здоровьесберегающий режим образовательного пространства учебного заведения	252
<i>Изаровская И.В. Перельман Е.Б. Ведерникова О.Б. Сумак Е.Н.</i>	Пути повышения двигательной активности в дошкольном образовательном учреждении путем увеличения количества организованных форм работы по физическому воспитанию	265
<i>Лебедь А.О.</i>	Фізкультурні хвилинки для дітей молодшого шкільного віку	272
<i>Ольшанська Н.О.</i>	Здоров'язберезувальне середовище загальноосвітньої школи	277
<i>Омельченко С.О. Шулик Т.В.</i>	Фізична культура та спорт як ефективні засоби профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в 90-х роках ХХ століття	281

2. Власенко, Н.Э. Физическое воспитание дошкольников : теория, методика, практика / Н.Э. Власенко // Пралеска. – 2011. – № 2. – С. 12–15.
3. Козырева, О.В. Спортивное воспитание детей дошкольного возраста в системе их гуманистического воспитания : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / О.В. Козырева. – М., 2002. – 50 с.
4. Учебная программа дошкольного образования / М-во образования Респ. Беларусь. – Минск : НИО; Аверсев, 2013. – 416 с.
5. Сайкина, Е.Г. Фитнес в физкультурном образовании детей дошкольного и школьного возраста в современных социокультурных условиях : монография. – СПб. : РГПУ, 2008. – 64 с.

Педагог, як основа управління процесом фізичного виховання школярів

Гончарова Н.М., Прокопенко А.О., Марховський Д.О.

Національний університет фізичного виховання та спорту України
(Київ Україна)

Вступ. Педагог – ключова фігура навчально-виховного процесу, людина, якій за фахом належить відкривати молодій генерації глибини наук, життєву мудрість, передавати навички діяльності. Із його працею свої сподівання пов'язують ті, у чийх сім'ях зростають діти. Від нього залежать розвиток особистості і міцність основ суспільства [5].

По своєму положенню, професійній та соціальній ролі педагог є не тільки носієм спеціальних знань, але і втіленням моральних норм, взірцем поведінки, свідомого ставлення до здоров'я та здорового способу життя [10].

Формування особистості педагога неможливе без засвоєння, на рівні підсвідомості, високих моральних якостей та рівня культури, в тому числі фізичної. Справжній педагог розуміє, що шлях до професії і шлях у професії потребує праці над собою, постійного самоформування і самовдосконалення.

Педагог нової формації повинен виконувати функцію управління освітнім процесом задля досягнення його мети [11].

Аналіз науково-методичної літератури та передового досвіду показує, що однією з серйозних проблем сучасної системи освіти є недостатній рівень підготовленості вчителів фізичної культури до роботи в умовах, які вимагають самостійного прийняття оптимальних педагогічних рішень [7, 9]. Відомо, що необхідні для практичної діяльності вчителя фізичної культури вміння самостійно, науково обґрунтовано будувати навчальний процес формуються після закінчення вищого навчального закладу спонтанно та досить довго і неповно [9]. Тому формування здібності педагога до управління фізкультурно-

оздоровчою діяльністю є невід'ємним компонентом його діяльності та потребує детального дослідження.

Мета дослідження: вивчити та проаналізувати діяльність педагога в управлінні процесом фізичного виховання.

Результати дослідження та їх обговорення. Педагог є творцем духовної сутності учня, його інтелектуального потенціалу, світобачення; він відповідальний за долю дитини. Найважливіше його призначення – сприяти розвитку дитини, її особистості, утвердженню людського в людині. З огляду на це педагогічна професія ставить високі вимоги до особистості вчителя. Однією з найважливіших вимог є чіткість соціальної і професійної позиції. Саме в ній педагог постає як суб'єкт педагогічної діяльності [5].

Сучасні вимоги до педагога висвітлено у Законі України «Про загальну середню освіту»: «Педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки ...» [8].

Педагогічна діяльність – це особливий вид соціальної діяльності, що передбачає передачу від старших поколінь до молодших накопичених людством культури і досвіду, створення умов для їх особистісного розвитку і підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві. Безперечно, будь-яка майстерність, у тому числі й педагогічна, розкривається в діяльності, причому в діяльності ефективній. Саме таке розуміння майстерності прийняте в педагогіці [7].

Педагогічна діяльність учителя, як відомо, реалізується сукупністю різноманітних дій в певних ситуаціях, які підпорядковані навчально-виховним цілям і спрямовані на вирішення конкретних педагогічних завдань [12].

У навчанні беруть участь два суб'єкти цього процесу: учень і вчитель. Перший прагне навчитись, другий – навчити. Успіху у навчанні досягають там, де дії учня керовані усвідомленою метою і спрямовані на засвоєння необхідних знань, умінь, навичок, форм поведінки та видів діяльності.

Без розумного і цілеспрямованого управління вчителя й активної, свідомої участі учня позитивного результату в процесі навчання досягнути не можна [13].

Педагогічний процес можна представити як процес управління. У загальному вигляді це буде проявлятися в тому, що педагог (суб'єкт управління) на основі певної інформації впливає (педагогічний вплив) на того, хто займається (об'єкт управління), для того, щоб у ньому відбулися певні позитивні зміни, спрямовані на досягнення поставлених цілей та вирішення

конкретних задач [3]. Крім цього, педагог повинен мати певні психологічні якості та здібності до управлінської діяльності.

Наукові висновки М. Вудкока, Д. Френсіса, К. Локшина доводять що для педагога, який реалізує себе як повноцінний суб'єкт управління необхідні знання сучасних управлінських підходів, вміння навчати об'єкт управління, здатність до оперативного вирішування складних питань, крім того потребує наявності здібностей керувати собою та впливати на інших, чітка особиста мета [1, 4].

Однак, якщо спеціаліст має необхідні знання, вміння, навички, та не має здібностей керувати фізкультурно-оздоровчою діяльністю, у зв'язку з відсутністю внутрішнього мотиву, то не можна говорити про повноцінне виконання ним професійних обов'язків [2].

У педагогічному процесі недопустиме маніпулювання учнем, тобто незрілою, недосвідченою людиною, яка ще не знає своїх прав. Учня не можна змушувати бути активним, виявляти ініціативу тощо. Учитель повинен надавати йому можливість самореалізуватися у навчальному процесі, сформувати механізм самоуправління і саморегуляції, актуалізувати потребу в особистісному творенні власних цілей, усвідомленні засобів, дій, рефлексії, самоконтролю.

За даними В. Ягупова структура діяльності педагога, включає низку взаємозумовлених компонентів [14]:

- діагностична діяльність, пов'язана з вивченням індивідуально-психічних особливостей і вихованості учнів, виявленням і визначенням рівня їхньої загальної освіти й духовності, навичок і вмінь, необхідних для ефективної професійної та повсякденної діяльності;

- орієнтовно-прогностична діяльність полягає в умінні педагога визначати конкретні цілі, зміст, методику виховної діяльності, передбачити її результати на основі знання індивідуальної підготовленості вихованців, злагожденості та згуртованості колективу;

- конструктивно-проектувальна діяльність, яка передбачає постійне вдосконалення педагогом методики проведення різних навчально-виховних заходів;

- організаційна діяльність – уміле планування навчально-виховною роботою і визначення оптимальних шляхів її реалізації, обґрунтованість конкретних заходів;

- практичне здійснення конкретних педагогічних заходів передбачає наявність у вихователя навичок і вмінь їх проведення, ефективних педагогічних методик. Ця діяльність потребує досконалої педагогічної техніки.

Для реалізації вищезазначених компонентів у педагогічній діяльності вчителя фізичного виховання, він має вміти:

- визначати мету та завдання фізкультурно-оздоровчої діяльності у відповідності до індивідуальних особливостей учнів, чинників внутрішнього та зовнішнього середовища;

- володіти методиками планування та управління фізкультурно-оздоровчим процесом;

- використовувати засоби активізації оздоровчої діяльності учнів, визначати їх мотиви та потреби;

- володіти методами контролю ефективності фізкультурно-оздоровчої діяльності, визначати недоліки у роботі та приймати управлінські рішення для їх усунення;

- планувати фізкультурно-оздоровчі заходи з урахуванням різноманіття засобів впливу, реалізувати ефективні педагогічні методики.

Висновки. Діяльність педагога постійно вимагає вирішення педагогічних завдань, розв'язання яких повинно супроводжуватись адекватним для даної ситуації досягненням педагогічної цілі. Побудова механізмів досягнення педагогічної цілі, потребує реалізації педагогічним працівником функції керування фізкультурно-оздоровчим процесом, прояву його педагогічної майстерності.

Структура діяльності педагога по управлінню фізкультурно-оздоровчим процесом передбачає ряд послідовних дій з обґрунтування педагогічних завдань, планування фізкультурно-оздоровчого процесу, урахування індивідуальних особливостей учнів, їх мотивів та інтересів до даного виду діяльності, постійного контролю за ефективністю фізкультурно-оздоровчої діяльності, прийняття управлінських рішень для усунення недоліків у роботі.

Список літератури

1. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя-практика / Вудкок М., Фрэнсис Д. – М. : Дело, 1991. – 320 с.

2. Жуков О.Ф. Структура, содержание, методики оценки профессиональной готовности учителя к здоровьесберегающей деятельности / О.Ф. Жуков // Сибирский педагогический журнал. – 2009. – № 12. – С. 381-387.

3. Круцевич Т.Ю. Теория и методика физического воспитания : учеб. для высших учеб. зав. физ. воспитания и спорта / под общ. ред. Т.Ю. Круцевич. – К. : Олимпийская литература, 2003. – Т. 1. – 424 с.

4. Локшин К.В. Формирование управленческой готовности будущего менеджера физической культуры при обучении специальным дисциплинам : дисс. ... канд. пед. наук / К.В. Локшин. – Сургут, 2008. – 175 с.
5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібник / Г.М. Мешко. – К. : Академвидав, 2010. – 200 с.
6. Михайлинин Г.Й. Формування професійних умінь майбутніх вчителів у системі виховної роботи вищих навчальних закладів фізичного виховання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Михайлишин Г.Й. – К., 2006. – 227 с.
7. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос [та ін.] ; за заг. ред. І.А. Зязюна. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
8. Про загальну середню освіту : Закон України від 13.05.1999 р. № 651-XIV [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Find>
9. Романова К.Е. Методическая система формирования и развития педагогического мастерства будущих учителей : автореф. дис. ... д-ра пед. наук по спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Романова К.Е.; Шуйский гос. пед. ун-т. – Шуя, 2010. – 45 с.
10. Черепов Е.А. Педагог в роли субъекта здоровьесформирующей деятельности школы / Е.А. Черепов // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование, здравоохранение, физическая культура. – 2008. – № 19 (199). – С. 118-121.
11. Шарифуллина С.Р. Психологическая готовность будущих педагогов к управлению физкультурно-спортивной деятельностью / С.Р. Шарифуллина // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – 2011. – № 11. – С. 212-219.
12. Шиян Б.М. Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття / Б.М. Шиян // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. праць. – Рівне : Принт Хауз, 2001. – Вип. 2. – С. 371-374.
13. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б.М. Шиян. – Ч. 1. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с.
14. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.